

УДК 378.015

© Юшко О. В., Борейко Н. Ю., Азаренкова Л. Л., 2025.

<https://orcid.org/0000-0003-3812-292X>

<https://orcid.org/0000-0001-6170-1749>

<https://orcid.org/0000-0002-6648-7355>

<https://doi.org/10.34142/23128046.2025.58.10>

**О. В. Юшко,
Н. Ю. Борейко,
Л. Л. Азаренкова**

ОРГАНІЗАЦІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ У ЗВО США ТА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

У статті аналізуються мета, завдання, зміст, форми та методи організації фізичного виховання студентів в університетах та коледжах як Сполучених Штатів Америки, так і Великої Британії. З'ясовано, що мета фізичного виховання у вищій школі Великої Британії та США полягає в розвитку фізичної культури особистості студента, отриманні певного досвіду щодо відбору методів фізичної культури та спорту, вихованні у молодого покоління здорового способу життя та потреби щодо фізичного самовдосконалення.

Основними завданнями фізичного виховання є: зміцнення здоров'я студентів засобами фізичної культури, виховання здорового способу життя; опанування студентами теоретичними знаннями; підвищення рівня їхньої фізичної підготовки; створення відповідних умов для реалізації творчих здібностей студентської молоді.

Установлено, що у коледжах та університетах Сполучених Штатів Америки студентам пропонується спеціальна програма «Фізична досконалість», яка передбачає індивідуальний підхід до кожного студента, постійне оновлення і вдосконалення навчального матеріалу та стимулює студентів до самовдосконалення.

Доведено, що студенти ЗВО США і Великої Британії мають можливість самостійно обирати той вид спорту, котрим вони прагнуть займатися. У розкладі занять коледжів та університетів відсутні заняття з фізичної культури. Зазначені заклади освіти мають сучасний спортивний інвентар.

Фізичне виховання як американських, так і англійських студентів відбувається в навчальний і позанавчальний час. Провідними формами фізичного виховання студентської молоді у навчальний час можна вважати навчальні заняття, що мають теоретичну і практичну спрямованість.

До основних форм організації фізичного виховання студентів у позанавчальний час належать: факультативні заняття; заняття у спортивних секціях, групах аеробіки, шейпінгу та ін.; самостійні заняття студентів фізичними вправами; культурно-спортивні заходи масового характеру.

Таким чином, у Сполучених Штатах Америки та Великій Британії ставлення до фізичного виховання студентської молоді надзвичайно поважне. Студенти з радістю відвідують пари з фізичної культури, спортивні секції, прагнуть до того, щоб їхня команда була найкращою, активно займаються спортом заради власного задоволення. Держава широко заохочує успішних студентів до продовження спортивної кар'єри.

Ключові слова: фізичне виховання, мета, завдання, зміст, форми, методи, університети, коледжі, студенти, США, Велика Британія.

Yushko O. V., Boreiko N. Yu., Azarenkova L. L. Organisation of physical education of students in the United States and the United Kingdom. The article analyses the purpose, objectives, content, forms and methods of organising physical education of students at universities and colleges in both the United States of America and Great Britain. It has been found that the purpose of physical education in higher education in the UK and the USA is to develop the physical culture of the student's personality, to gain some experience in the selection of methods of physical culture and sports, to educate the younger generation in a healthy lifestyle and the need for physical self-improvement.

The main tasks of physical education are: strengthening students' health by means of physical culture, fostering a healthy lifestyle; mastering students' theoretical knowledge; improving their physical fitness; creating appropriate conditions for the realisation of creative abilities of student youth.

It has been proven that students of US and UK universities have the opportunity to choose the sport they want to play. There are no physical education classes in the curriculum of colleges and universities. These educational institutions have modern sports equipment.

It is established that in colleges and universities of the United States of America, students are offered a special programme 'Physical Excellence', which provides for an individual approach to each student, constant updating and improvement of educational material and encourages students to self-improvement.

Physical education of both American and English students takes place during academic and extracurricular time. The leading forms of physical education of students during academic time are theoretical and practical classes.

The main forms of organising physical education of students in extracurricular time include: optional classes; classes in sports sections, aerobics groups, shaping, etc.; independent physical exercises of students; cultural and sports events of a mass nature.

Thus, in the United States of America and the United Kingdom, the attitude to physical education of students is extremely respectful. Students are happy to attend physical education classes and sports clubs, strive to make their team the best, and actively engage in sports for their own pleasure. The state widely encourages successful students to continue their sports careers.

Key words: physical education, purpose, tasks, content, forms, methods, universities, colleges, students, USA, Great Britain.

Вступ. Бурхливий розвиток науки та зростаюча кількість нової інформації сприяють тому, що навчання студентів відбувається більш інтенсивно та напружено. Виходячи з цього, зростає роль фізичного виховання як засобу вдосконалення режиму дня, організації активного відпочинку, підвищення працездатності студентів.

Теорії та практиці організації фізичного виховання молодого покоління як країн Європи, так і США присвятили праці Д. Анікєєв, Т. Дерека, Г. Грибан, А. Ковальчук, Д. Мазний, С. Мединський, В. Лелека, Л. Рибалко, О. Стасенко, О. Філоненко та інші науковці. Враховуючи необхідність вивчення кращих світових практик, подальшого аналізу потребують питання порівняння змісту, форм та методів організації фізичного виховання студентів у ЗВО США та Великої Британії.

Мета та завдання. Мета статті полягає в аналізі змісту, провідних форм та методів організації фізичного виховання студентів в університетах та коледжах США і Великої Британії.

Методи дослідження. Для досягнення мети роботи використано комплекс теоретичних методів, таких як: аналіз сучасної науково-педагогічної літератури; програм університетів і коледжів США та Великої Британії, що регламентують мету, завдання, зміст, форми та методи організації фізичного виховання студентів; узагальнення досвіду діяльності ЗВО США й Великої Британії.

Результати. Як відомо, поняття «фізична культура» з'явилося ще в кінці XIX століття саме у Великій Британії. В основу англійської системи освіти було покладено принцип, який використовувався ще з часів Стародавньої Греції – «у здоровому тілі – здоровий дух». З огляду на це, школи Великої Британії повинні були займатися фізичною підготовкою своїх вихованців, надавати їм можливість обирати певний вид спорту – футбол, регбі, теніс, хокей, крикет, плавання та легка атлетика.

Взагалі, Велику Британію називають родоначальницею сучасного спорту. Саме в цій країні вперше з'явилися такі види спорту, як: гольф (XVIII ст.); академічна гребля (XVIII ст.); регбі (XIX ст.); легка атлетика (XIX ст.); футбол (XIX ст.); бокс (XIX ст.) та інші. Як відомо, перші організації та клуби боксерів з'явилися у Великій Британії та Сполучених Штатах Америки ще у 1881 році. Що стосується гри в футбол, велика кількість британців займається цим видом спорту у вихідні дні, створюються як аматорські, так і професійні клуби.

Королева Великої Британії – Єлизавета II – захоплювалась стрибками, тричі цариця відвідала стайні у Кентуккі. Принц Вільям знаходиться у гарній спортивній формі, добре грає в футбол, теніс, регбі, водне поло, займається плаванням. Принц Гаррі грає в регбі, футбол, крикет, поло, любе плавати та ходити на лижах. У Великій Британії любов до спорту прищеплюється як у школах, так і в закладах вищої освіти (Comprehensive School Physical Activity Programs, 2013).

Як свідчить проведене дослідження, в США склалась дещо інша ситуація. У 1950 році на державному рівні було зроблено висновок, що американська молодь за рівнем фізичної підготовки приблизно на 10 відсотків відстає від своїх однолітків з європейських країн. З огляду на це, починаючи з другої половини XX століття, американці почали приділяти серйозну увагу фізичному вихованню підростаючого покоління.

Взагалі, фізичне виховання у США починається з початкової школи. Зокрема, з 1987 року до навчального плану шкіл було включено щоденні обов'язкові заняття з фізичної культури.

Університети США та Великої Британії займають провідні місця в світових рейтингах. Державні університети частково фінансуються урядом країни. До першого рівня вищої освіти, як і в Україні, належить бакалаврський рівень. Навчання на цьому рівні триває від 3-х до 7 років. Все залежить від обраної спеціальності та предметів для вивчення.

При навчанні на магістерському рівні, а саме при здобутті спеціальності магістра природничих наук (MSc) за напрямками педагогіка та фізичне виховання, використовуються стратегії, що спрямовані на розвиток фізичної активності студентів та підтримку організму, реалізацію здорового способу життя. Навчання на цьому рівні триває 2 роки.

Мета фізичного виховання в американських ЗВО та вищій школі Великої Британії полягає у розвитку фізичної культури особистості, отриманні досвіду стосовно відбору методів фізичної культури та спорту, формуванні здорового способу життя та потреби у фізичному самовдосконаленні (Adams & Brynteson, 1995).

До основних завдань фізичного виховання належать:

- зміцнення здоров'я студентської молоді засобами фізичної культури, виховання здорового способу життя;
- опанування студентами теоретичними знаннями;
- підвищення рівня фізичної підготовки;
- створення умов для всебічної реалізації творчих здібностей студентів (Adams & Brynteson, 1995).

Узагальнення науково-педагогічних джерел свідчить, що до провідних форм реалізації фізичного виховання студентської молоді належать самостійні заняття – ранкові гімнастичні вправи, вправи впродовж дня, самостійні тренування. Основною формою організації фізичного виховання у вищій школі США та Великої Британії вважається проведення навчальних занять.

Аналіз науково-педагогічних матеріалів приводить до висновку, що у Сполучених Штатах Америки відсутня єдина система організації фізичного виховання студентської молоді. Кожному штату надається право самостійно визначати його зміст, форми та методи.

У закладах вищої освіти Америки пропонується спеціальна програма «Фізична досконалість» («Physical Best») до складу якої включено п'ять розділів – «Аеробна витримка», «М'язова сила», «Гармонійний фізичний розвиток», «Гнучкість» та «М'язова витривалість». Програма передбачає індивідуальний підхід до кожного студента, постійне оновлення та вдосконалення навчального матеріалу і мотивацію студентів (Adams & Brynteson, 1995).

Зокрема, в Корнельському університеті (Cornell University) в межах курсу з фізичного виховання викладаються як теоретичні, так і практичні дисципліни. Дисципліни теоретичного характеру надають студентам відомості щодо правильного харчування, методики проведення самостійних занять та занять на тренажерах.

Навчальний план американських коледжів та університетів передбачає проведення 2-х занять на тиждень. Одне – теоретичне, інше – практичне. Заняття з теорії фізичного виховання можна відвідувати за бажанням, але в кінці семестру кожному студенту необхідно скласти тест з теоретичних питань.

Аналіз науково-педагогічної літератури приводить до висновку, що в інженерних університетах та університетах комп'ютерних технологій США практичні заняття з фізичної культури відсутні, а проводяться тільки лекції 2 рази на тиждень.

Практичними видами спорту (30 видів) займаються університети спорту США. Велика увага приділяється футболу, плаванню, волейболу, хокею, легкій атлетиці та іншим. З командами спортсменів працюють досвідчені тренери, які проводять тренування 2 рази на день (Frank, 2002).

До найбільш популярних видів занять як у США, так і у Великій Британії належать футбол, аеробіка та біг підтюпцем. Про популярність англійського футболу говорять такі цифри: до футбольної Ліги Великої Британії входять 92 професійних клуби. До всесвітньо відомих футбольних команд Великої Британії належать: Манчестер Юнайтед, Арсенал, Ліверпуль, Челсі та деякі інші.

Переважає більшість ЗВО США та Великої Британії має спеціальні кафедри фізичного виховання, які очолюють, як правило, чоловік та жінка. Вони керують зазначеними кафедрами по чергово за семестрами або роками.

В університетах, де навчається переважна більшість дівчат, відкриваються дві окремі кафедри. Крім кафедр фізичного виховання у ЗВО працюють відділи спорту, які займаються спеціальною підготовкою студентських команд до участі у міжвузівських змаганнях, проводять групові заняття та індивідуальну роботу зі студентами. Кафедра фізичного виховання разом з відділом спорту пропонують різні види програм, складають розклад занять. Велика кількість програм має практичну спрямованість – готують інструкторів з плавання, тенісу, надання першої допомоги тощо.

Фізичним вихованням як американських, так і англійських студентів займаються і спортивні клуби, які існують як самостійні структури. Сучасні університети та коледжі мають гарне обладнання й спортивні споруди. Заняття спортом відволікають молодь від шкідливих звичок.

Велика увага в закладах освіти США приділяється так званій школі спорту (sport enterprises). Зазначена школа була створена у 2003 році. Мета її створення полягає в наданні спортсменам з будь-якої країни світу можливості отримати гарні спортивні результати та достойну академічну освіту, здобути досвід участі в різноманітних змаганнях високого класу.

Важливу роль щодо організації фізичного виховання студентів у США відіграє і Національна асоціація студентського спорту (National Collegiate Athletic Association), яка була заснована ще на початку XX століття. Зазначена асоціація контролювала правила проведення студентських змагань, надавала як медичну допомогу спортсменам, так і спеціальні пільги, забезпечувала студентів спортивним інвентарем.

На сьогодні асоціація нараховує понад тисячі закладів освіти, проводить 90 турнірів за 24 видами спорту (Махсу, 2013).

Отже, студенти як Сполучених Штатів Америки, так і Великої Британії займаються тим, що їм подобається. Держава витрачає велику суму коштів (декілька мільйонів на рік) на фізичне виховання студентської молоді. Взагалі, в зазначених країнах важко знайти студента, який би не відвідував заняття з фізичної культури. Велику роль щодо популяризації спорту відіграють засоби масової інформації. На телеканалах постійно відбувається трансляція ігор студентських команд. Їх результати друкуються в газетах.

Студентам США і Великої Британії надається можливість самостійно обирати той вид спорту, яким вони прагнуть займатися. У розкладі занять відсутні заняття з фізичної культури. Заклади вищої освіти окреслених країн

мають дуже сучасний спортивний інвентар, користування яким входить в оплату за навчання в університеті або коледжі.

Позанавчальні заняття студентів проводяться у вигляді масових оздоровчих та спортивних заходів, занять у спортивних клубах та секціях. Крім того, що студенти постійно складають тести з теорії фізичного виховання, вони також проходять перевірку своїх фізичних здібностей. Наприклад, у вищій школі США тестування відбувається протягом двох занять з фізкультури і передбачає виконання таких вправ як-от: підняття тулубу, підтягування, стрибок у довжину, біг на 50 ярдів (45,7 м), біг на 600 ярдів (549 м), метання м'яча (Filonenko, 2024).

Існують й інші види тестів для перевірки фізичної підготовленості студентів. Наприклад, біг на 1 милю (1609 м), нахили вперед тощо.

Американські заклади вищої освіти, як і Великої Британії, надають студентам великий перелік видів спорту, якими вони можуть займатися, успішно поєднуючи їх з навчанням. До найбільш популярних видів належать американський футбол, хокей, бейсбол, плавання та баскетбол. Одним із цікавих видів спорту вважається баскетбол.

Студенти не просто відвідують басейн або бігають, а цілеспрямовано займаються конкретним видом спорту, беруть активну участь у змаганнях між закладами вищої освіти, отримують певні нагороди.

Спортивні змагання відвідує велика кількість людей, серед яких присутні викладачі, керівники університетів та коледжів, студенти, журналісти та місцеві жителі (The President's Challenge Physical Activity and Fitness Awards, 2010).

Отже, в Америці та Великій Британії ставлення до фізичного виховання молодого покоління надзвичайно поважне. Студенти з задоволенням відвідують пари з фізичної культури, прагнуть до того, щоб їх команда була найкращою. Студенти займаються спортом заради власного задоволення. Держава широко заохочує найбільш успішних серед них до продовження спортивної кар'єри.

Взагалі, заняття спортом виступають обов'язковою складовою системи освіти. Кожен ЗВО надає студентам можливість як інтелектуального, так і фізичного розвитку.

Студенти, як уже зазначалось, можуть користуватися спортивними та тренажерними залами, стадіонами, кортами для тенісу, басейнами, майданчиками для гольфа тощо.

Студенти, які досягли вагомих успіхів в обраному виді спорту, отримують спортивну стипендію. Для студентів ЗВО увійти до університетської команди дуже престижно. Найбільш успішних студентів запрошують до професійної ліги (Fullan, 2000; Frank, 2002).

Зокрема, у Сполучених Штатах Америки отримати спортивні стипендії можливо за 33 видами спорту – акробатика, бейсбол, баскетбол, бадмінтон, кінний та велосипедний спорт, американський футбол, хокей, спортивна гімнастика, легка атлетика, лижі, теніс, плавання, волейбол, водне поло та деякі інші.

За програмою надання спортивних стипендій працюють 1500 закладів вищої освіти. Розмір спортивної стипендії визначається в залежності від рівня спортивної підготовленості студента та його академічних успіхів.

Вивчення та узагальнення науково-педагогічних джерел свідчить про те, що заклади вищої освіти США кращим спортсменам виплачують спортивні стипендії двох видів, як-от:

- повна стипендія (full ride scholarship), яка перекриває всі потреби студентів (оплату за навчання, проживання тощо);
- часткова стипендія (partial scholarship), котра надає можливість оплатити від 50 до 100 % за навчання у ЗВО (Filonenko, 2024).

Крім фінансової підтримки, спортивна стипендія має такі переваги, як-от: виплати на заняття спортом у ЗВО (одяг, проведення ігор, послуги дієтолога тощо) покриває атлетичний департамент університету; участь у культурній програмі (екскурсії, музеї, ресторани та ін.) також покривають університети. Можна ще назвати і безкоштовний спортивний інвентар, і можливість відвідати інші країни. Варто також звернути увагу на те, що до претендентів на надання спортивної стипендії висуваються не дуже високі вимоги.

Як свідчить проведене дослідження, отримати спортивну стипендію можна у віці від 15 до 20 років. У 23 роки здобути зазначену стипендію достатньо складно. Головним показником щодо відбору студентів-спортсменів виступають їхні спортивні досягнення, які зазначаються в спеціальному резюме.

Спортивна стипендія, на відміну від академічної, призначається на весь термін навчання в університеті – 4 роки. Спортсменів позбавляють призначеної стипендії тільки за грубе порушення умов контракту. Студентам-спортсменам дозволяється не відвідувати заняття у період проведення ігор, надаються при необхідності безоплатні репетитори. У випадку, коли спортсмен отримує травму, університет оплачує його лікування і продовжує виплачувати стипендію до кінця терміну навчання (Frank, 2002).

Спортивні стипендії сьогодні отримують 2 % студентів, які навчаються в закладах вищої освіти США. Спортивні стипендії передбачають виплати в сумі від 5000 до 17000 доларів.

Після закінчення закладу вищої освіти як Сполучених Штатів Америки, так і Великої Британії, спортсмен, який успішно зарекомендував себе у процесі

проведення змагань, може працювати тренером або продовжити свою спортивну кар'єру. Так, багато відомих американських спортсменів починали свою спортивну кар'єру в складі університетської збірної. Зокрема, відомий баскетболіст Майкл Джордан виступав за збірну команду університету Північної Кароліни (University of North Carolina), а футболіст Дуен Джонсон – захищав спортивні інтереси університету Маямі (University of Miami).

Обговорення. М. Ричкова, В. Лелека та О. Філоненко вивчали особливості фізичного виховання студентів в університетах США. Зокрема, М. Ричкова до таких особливостей відносить: вдале поєднання навчання і дозвілля студентської молоді; фінансову підтримку фізичного розвитку особистості; сформовану систему факультативних і рекреаційних занять; проведення комерціалізації і професійну спрямованість студентського спорту (Rychkova, 2016; Leleka, 2024). О. Філоненко розкриває сучасних підходів до розгляду теоретичних основ фізичного розвитку учнів (Filonenko, 2023).

Т. Дерєка аналізує особливості організації підготовки викладачів фізичного виховання США (Dereka, 2016). А. Ковальчук та Г. Грибан характеризували роль фізичного виховання і спорту в процесі виховання студентської молоді США (Kovalchuk & Hryban, n. d.).

Д. Мазний визначає основні тенденції (скорочення кількості закладів освіти щодо реалізації обов'язкового фізичного виховання, недостатнє державне фінансування ЗВО, переважання в освітньому процесі факультативних курсів і секцій) та характеризує особливості (відсутність стандартів щодо змісту фізичного виховання, використання навчальних програм різного змісту) організації фізичного виховання студентів у вищій школі Сполучених Штатів Америки (Maznyi, 2017).

С. Мединський вивчає передовий досвід громадських організацій Сполучених Штатів Америки, а також характеризує форми контролю за якістю надаваних послуг громадськими організаціями (Medynskyi, 2012).

Отже, проведене дослідження розширює відомості про зміст, форми і методи організації фізичного виховання молоді у вищій школі як США, так і Великої Британії.

Висновки. Таким чином, фізичне виховання американських і англійських студентів відбувається протягом періоду навчання як у навчальний, так і позанавчальний час.

До провідних форм фізичного виховання студентської молоді у навчальний час належать:

- навчальні заняття, які мають теоретичну (лекція, співбесіда, консультація та методичні практикуми) і практичну (практикум,

залікове змагання, тестування, змагання з загальноосвітньої підготовки та за відповідним видом спорту) спрямованість.

Основними формами організації фізичного виховання студентів у позанавчальний час виступають:

- факультативні заняття (ранкова гімнастика, фізкультурна пауза, додаткове заняття тощо);
- заняття у спортивних секціях, групах та ін.;
- самостійні заняття студентів у вільний від занять час;
- культурно-спортивні заходи масового характеру (туристичні походи, дні здоров'я, спортивні свята, спартакіади тощо).

ЛІТЕРАТУРА:

- Adams T., Brynteson P. The effect of two types of required physical education programs on attitudes and exercise habits of college alumni, *The Physical Educator*, 1995. № 52 (4), P. 203-208.
- Comprehensive School Physical Activity Programs: Helping All Students Achieve 60 minutes of physical Activity Each Day-American Alliance for HEALTH Physical Education, Recreation and Dance*. 2013. P. 3-31.
- Frank K. A. Ways in which intercollegiate athletics contribute to university success. *North Carolina State University*. 2002.
- Fullan R. *Change forces with a Vengeance-Routledge Farmer, Taylor and Francis Group*. London and New York. 2000.
- Maxcy J. The NCAA and University Sports in America: Governance to Maximize Economic Value. *The Revue Juridique et Economique du Sport (Sport Law and Economics Review)*, № 137 (December 2013). P. 42-46
- The President's Challenge Physical Activity and Fitness Awards. The President's Challenge. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.presidentschallenge.org>.
- Дерека Т. Професійна підготовка фахівців фізичного виховання у США. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2016. № (1-2). С. 71-76. Режим доступу: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/16932/1/Dereka_NPO_TP_2016_1-2.pdf
- Ковальчук А. Г., Грибан Г. П. Фізичне виховання і спорт у вищих навчальних закладах США. Режим доступу: http://eprints.zu.edu.ua/12434/1/%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%B%D1%8C%D1%87%D1%83%D0%BA%20_d.pdf
- Лелека В. Особливості фізичного виховання в закладах вищої освіти США. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2024, № 3 (137). С. 191-197.
- Мазний Д. Організація фізичного виховання у вищих навчальних закладах Сполучених Штатів Америки. Режим доступу: <http://infiz.dp.ua/misc-documents/2017-01/2017-01-34.pdf>
- Мединський С. В. Діяльність американського альянсу здоров'я, фізкультурної освіти, рекреації й танців крізь призму часу. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*: зб. наук. праць. 2012. № 3 (19). С. 35–38.
- Ричкова М. Особливості фізичного виховання в університетах США. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2016. № 4 (58), С. 55-61.
- Філоненко О. В. Фізичне виховання студентської молоді США. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2024, № 1-2 (135-136). С. 434-442.
- Філоненко О. В. Фізичний розвиток учнів як педагогічна проблема. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 2023. № 209, С. 123-128.

REFERENCES:

- Adams, T. & Brynteson, P. (1995) The effect of two types of required physical education programs on attitudes and exercise habits of college alumni. *The Physical Educator*. № 52 (4), P. 203-208.
- Comprehensive School Physical Activity Programs* (2013): *Helping All Students Achieve 60 minutes of physical Activity Each Day-American Alliance for HEALTH Physical Education, Recreation and Dance*. P. 3-31.
- Frank, K. A. (2002) Ways in which intercollegiate athletics contribute to university success. *North Carolina State University*.
- Fullan, R. (2000) *Change forces with a Vengeance-Routledge Falmer, Taylor and Francis Group*. London and New York.
- Maxcy, J. (2013) The NCAA and University Sports in America: Governance to Maximize Economic Value. *The Revue Juridique et Economique du Sport (Sport Law and Economics Review)*, № 137. P. 42-46
- The President's Challenge Physical Activity and Fitness Awards. (2010) The President's Challenge. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.presidentschallenge.org>.
- Dereka, T. (2016) Profesiina pidhotovka fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia u SSHA. [Professional training of physical education specialists in the USA]. *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka*. № (1-2). S. 71-76. Rezhym dostupu: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/16932/1/Dereka_NPO_TP_2016_1-2.pdf (in Ukrainian).
- Kovalchuk, A. H. & Hryban, H. P. (n. d.) Fizychno vykhovannia i sport u vyshchych navchalnykh zakladakh SSHA. [Physical education and sport in higher education institutions of the USA]. Rezhym dostupu: http://eprints.zu.edu.ua/12434/1/%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D1%87%D1%83%D0%BA%20_d.pdf (in Ukrainian).
- Leleka, V. (2024) Osoblyvosti fizychnoho vykhovannia v zakladakh vyshchoi osvity SSHA. [Features of Physical Education in US Higher Education Institutions]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*. No 3 (137). S. 191-197. (in Ukrainian).
- Maznyi, D. (2017) Orhanizatsiia fizychnoho vykhovannia u vyshchych navchalnykh zakladakh Spoluchenykh Shtativ Ameryky. [Organisation of Physical Education in Higher Education Institutions of the United States of America]. Rezhym dostupu: <http://infiz.dp.ua/misc-documents/2017-01/2017-01-34.pdf> (in Ukrainian).
- Medynskiy, S. V. (2012) Diialnist amerykansko ho aliansu zdorovia, fizkulturnoi osvity, rekreatsii y tantsiv kriz pryzmu chasu. [Activities of the American Alliance for Health, Physical Education, Recreation and Dance through time]. *Fizychno vykhovannia, sport i kultura zdorovia u suchasnomu suspilstvi: zb. nauk. prats*. № 3 (19). S. 35-38. (in Ukrainian).
- Rychkova, M. (2016) Osoblyvosti fizychnoho vykhovannia v universytetakh SSHA. [Features of physical education in US universities]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*. № 4 (58), S. 55-61. (in Ukrainian).
- Filonenko, O. V. (2024) Fizychno vykhovannia studentskoi molodi SSHA. [Physical education of students in the USA]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*. No 1-2 (135-136). S. 434-442. (in Ukrainian).
- Filonenko, O. V. (2023) Fizychnyi rozvytok uchniv yak pedahohichna problema. [Physical development of students as a pedagogical problem]. *Naukovi zapysky*. Seriya: Pedahohichni nauky. № 209, S. 123-128. (in Ukrainian).

Інформація про авторів:

Юшко Олексій Володимирович:

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3812-292X>; кандидат педагогічних наук, доцент,

Information about the authors:

Yushko Oleksii Volodymyrovych:

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3812-292X>; Candidate of Pedagogical Sciences,

завідувач кафедри фізичного виховання,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», вул.
Кирпичова, 2, м. Харків, Україна, 61000
e-mail: oleksii.yushko@khpi.edu.ua

Associate Professor, Head of the Department
of Physical Education, National Technical
University 'Kharkiv Polytechnic Institute',
Kyrpychova str, 2, Kharkiv, Ukraine 61000
e-mail: oleksii.yushko@khpi.edu.ua

Борейко Наталя Юріївна:

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6170-1749>; кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри фізичного виховання,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», вул.
Кирпичова, 2, м. Харків, Україна, 61000
e-mail: natalia.boreiko@khpi.edu.ua

Boreiko Natalia Yuriivna:

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6170-1749>; Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor, Professor of the
Department of Physical Education, National
Technical University 'Kharkiv Polytechnic
Institute', Kyrpychova str, 2, Kharkiv, Ukraine
61000
e-mail: natalia.boreiko@khpi.edu.ua

Азаренкова Любов Леонідівна:

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6648-7355>, доцент кафедри фізичного виховання,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», вул.
Кирпичова, 2, м. Харків, Україна, 61000
e-mail: liubov.azarenkova@khpi.edu.ua

Azarenkova Liubov Leonidivna:

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6648-7355>, Associate Professor of the Department of
Physical Education, National Technical
University 'Kharkiv Polytechnic Institute',
Kyrpychova str, 2, Kharkiv, Ukraine 61000
e-mail: liubov.azarenkova@khpi.edu.ua

Цитуйте цю статтю як: Юшко О. В., Борейко Н. Ю., Азаренкова Л. Л. Організація
фізичного виховання студентів у ЗВО США та Великої Британії. *Теорія та методика
навчання та виховання*. 2025. № 58. С. 113-124

DOI: <https://doi.org/10.34142/23128046.2025.58.10>

Дата надходження статті до редакції: 15.03.2025

Стаття прийнята до друку: 29.03.2025